

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

 Олена ПУСТОВА

« 01 » 09 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «Основи філософських знань
(філософія, релігієзнавство)»
для підготовки фахового молодшого бакалавра
за галуззю знань 12 Інформаційні технології
спеціальності 122 «Комп'ютерні науки»

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)» складена на основі програми навчальної дисципліни, затвердженої, у 2023 р.

Розробник:

Ірина ЯФОНКІНА,
кандидат політичних наук

Розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії гуманітарно-філологічних дисциплін, протокол №_1 від «31»_08_2023 р.

Голова циклової комісії _____

Тетяна ЧОРНА

Завідувач навчально-методичного
кабінету коледжу

Людмила РОМАНЕНКО

ПЕРЕДМОВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)» складена на основі програми навчальної дисципліни, затвердженої у 2023 році для підготовки фахового молодшого бакалавра за галуззю знань 12 «Інформаційні технології»

Формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної парадигми неможливе без філософії як теоретичної основи людського світобачення, без розуміння філософії як життєвого завдання. Тому в наш час зростає попит на оволодіння філософією як відповідним типом і способом мислення.

Мета курсу: формування у студентів цілісного уявлення про зародження та розвиток філософського знання, а також про сучасні філософські проблеми світу, людини та суспільства; ознайомлення з основами логіки, релігієзнавства.

Завдання курсу: формування наукового світогляду, філософської культури мислення та пізнання, набуття навичок науково-філософського аналізу та духовного самовдосконалення, виховання активної життєвої позиції.

Вивчення дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)» передбачає набуття здобувачами освіти програмних компетентностей, а саме:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності (СК)

СК 1. Здатність використовувати основні поняття, ідеї та методи фундаментальних наук під час розв'язання складних спеціалізованих задач з комп'ютерних наук в галузі інформаційних технологій.

Очікувані результати навчання

Результати навчання (РН):

РН 1. Аналізувати явища і події соціально-політичного, культурного, духовного середовища для формування світогляду людини та встановлювати зв'язок між ними.

При викладанні дисципліни застосовуються міжпредметні зв'язки з дисциплінами: Історія України, Всесвітня історія, Релігієзнавство, Культурологія, Економіка підприємства, Історія держави і права зарубіжних країн, Історія держави і права України.

У навчальному процесі використовуються такі форми навчання:

- лекції;
- семінарські заняття;
- самостійна робота;
- індивідуальні завдання.

Оцінювання знань студентів здійснюється у формі усного опитування, тестів, письмових контрольних заходів, оцінювання індивідуальних завдань. Після вивчення курсу «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)» студенти складають екзамен.

Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

До контрольних заходів входять поточний, рубіжний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять та виконання тестових завдань і має на меті перевірку рівня засвоєння студентами навчального матеріалу дисципліни.

Рубіжний контроль здійснюється по вивченні тем першого розділу у формі рубіжної контрольної роботи.

Підсумковий контроль здійснюється у формі складання усного екзамену.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

за п'ятибальною шкалою

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів у вищих навчальних закладах I - II рівнів акредитації здійснюється за критеріями:

Відмінно - студент вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення; аргументовано, змістовно аналізує філософські проблеми, об'єктивно оцінює досягнення філософської думки та її вплив на розвиток та формування світогляду, правильно відповів на 100% питань.

Добре - студент добре володіє матеріалом, але має незначні недоліки; допускає незначні помилки, неточну аргументацію. Оцінювання ідей, напрямків філософської думки більш емоційне ніж наукове. Правильно відповів на 75-90% питань.

Задовільно - студент користується лише окремими знаннями дисципліни, порушує логіку відповіді, допускаються суттєві помилки, мова спрощена; оцінювання досягнень філософської думки лише емоційне. Правильно відповідає на 50-60% питань.

Незадовільно - студент не володіє необхідними знаннями, не володіє практичними навичками дисципліни. Правильно відповідає менше ніж на половину питань або за підсумками тестування правильно відповідає на 0 - 49% питань.

Структура навчальної дисципліни

«Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)»

для спеціальності 122 Комп'ютерні науки

Назва розділів, тем програми	Всього	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Розділ I Гуманістичний зміст історії виникнення і розвитку філософії				
Тема 1 Вступ. Філософія як специфічний тип знання	3	2		1
Тема 2 Філософія стародавнього світу	6	2	2	2
Тема 3 Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження	6	2	2	2
Тема 4 Філософія Нового часу	6	2	2	2
Тема 5 Філософія XIX-XX століть	6	2	2	2
Тема 6 Філософська думка в Україні	6	2	2	2
Розділ II Онтологія і гносеологія				
Тема 7 Проблема буття у філософії	3	2		1
Тема 8 Духовний вимір людського буття	4		2	2
Тема 9 Основи філософського вчення про розвиток	4	2		2
Тема 10 Основний зміст пізнавальної діяльності	4		2	2
Розділ III Соціальна філософія				
Тема 11 Філософський аналіз суспільства	4	2		2
Тема 12 Філософська концепція людини	4		2	2
Тема 13 Цінності в житті людини і суспільства	4		2	2
Розділ IV Релігієзнавство				
Тема 14. Релігієзнавство як наука. Ранньоісторичні форми релігії.	4	2		2
Тема 15. Локальні та світові релігії.	6	2	2	2
Тема 16. Християнство та іслам.	6	2	2	2
Тема 17. Релігія та інші вияви духовної культури.	7	2	2	3
Всього	90	26	26	38

Тема 1 Вступ. Філософія як специфічний тип знання

Мета: Розкрити зміст поняття «філософія». Місце філософії в самопізнанні людини. Основні джерела філософії: міфологія, релігія. Світогляд як духовно практичне засвоєння світу. Структуру світогляду. Типи світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння. Світобачення та його принципи: монізм, плюралізм, скептицизм, догматизм, раціоналізм, сенсуалізм. Предмет і функції філософії. Філософію в системі культури.

Основні поняття: філософія, міфологія, релігія, наука, світогляд, світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння, парадигма, матеріалізм, ідеалізм, світ, людина.

Тип заняття: лекція.

План:

1. Філософія як мудрість, як форма суспільної свідомості.
2. Філософія і світогляд, історичні форми світогляду.
3. Предмет філософії, філософські напрямки.
4. Функції філософії, філософські дисципліни.

Теми рефератів:

1. Філософська та наукова картина світу ХХ ст.
2. Філософія та політика.
3. Філософія та релігія.
4. Філософія як спосіб життя (особистість філософа)

Завдання для самостійної роботи:

1. З'ясуйте відмінність філософії від науки, релігії та права.
2. Які з функцій філософії є найбільш важливими для сучасного українського суспільства і чому?
3. Виберіть та проаналізуйте різноманітні визначення філософії. Яке з них, на ваш погляд, найбільш вдале. Аргументуйте свій вибір.

Питання для самоконтролю

1. Чи може філософія бути зведена до науки?
2. Що таке філософський світогляд? Чим відрізняється він від інших історичних типів світогляду?
3. Чи можливий «чисто науковий» світогляд?
4. До чого в людині звертається філософія і чого від людини вимагає релігія?
5. Які відносини регулює право і на які закони спирається філософія?

Завдання для індивідуальної роботи:

1. Визначити суть основних філософських категорій на основі словника філософських термінів та понять.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,5,6,7,8.

Тема 2 Філософія стародавнього світу

Мета: Розкрити історію філософії як сходження до вершин людського самопізнання. Стародавню філософію як зародок і колиску всіх наступних типів філософії. Людину - змістовне ядро всіх проблем стародавньої філософії. Проблему позбавлення людини від страждань у філософії Стародавньої Індії. Проблему філософії Стародавнього Китаю. Античну філософію: особливості розвитку, морально-етична спрямованість.

Основні поняття: брахман, атман, сансара, карма, нірвана, людяність, етикет, справедливість, “дао”, “де”, “інь-ян”, “ці”, софія, софістика, фізика, метафізика, логіка, етика, мораль.

Тип заняття: лекція.

План:

1. Давньоіндійська філософія.
2. Філософія давнього Китаю.
3. Антична філософія:
 - а) досократики;
 - б) класичний період;

Семінар: Філософія, її гуманістичний смисл та призначення. Основні ідеї та принципи філософії стародавнього світу

План:

1. Специфіка філософії як форми суспільної свідомості.
2. Світогляд та його історична типологізація.
3. Основні питання філософії. Матеріалізм та ідеалізм.
4. Досократівська доба еллінської філософії (Мілетська школа, Ефеська школа, Піфагорійський союз, атомісти, софісти).
5. Філософи класичної доби (Сократ, Платон, Арістотель).

Завдання для самостійної роботи:

1. Філософія стоїків.
2. Епікурейські погляди.
3. Скептицизм.
4. Неоплатонізм та його вплив на філософію середньовіччя і Відродження..
5. Еклектика Цицерона.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає головна особливість елліністичної філософії?
2. Які проблеми розглядали стоїки?
3. У чому полягає сутність епікуреїзму?
4. Що пов'язує етику та гносеологію скептицизму
5. Які аспекти вчення Платона були розвинуті в еноплатонізмі?
6. У чому полягає сутність еклектизму?

Теми рефератів:

1. Онтологічні погляди Мілетської школи.
2. Онтологічні погляди Елейської школи.
3. Етика Сократа.
4. Онтологія Платона
5. Онтологія Арістотеля

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,5,6,7,8.

Додаткові: 1,14.

Тема 3 Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження

Мета: Дати загальну характеристику доби середньовіччя. Розкрити зміни у світогляді під час переходу від античності до середньовіччя. Роль християнства у формуванні середньовічної філософії. Основні проблеми та досягнення філософії доби середньовіччя в Європі та Візантії. Філософію Відродження: гуманістичний характер; науково-природничі погляди; соціально-політичні ідеї; етика Ренесансу. Проблему людської особистості.

Основні поняття: дух, віра, догма, апологетика, екзегеза, патристика, схоластика, гностика, реалізм, номіналізм, концептуалізм, геліоцентризм, гуманізм, ренесанс.

Тип заняття: лекція.

План:

1. Апологетика, патристика – етапи становлення середньовічної філософії.
2. Схоластика – тип середньовічної філософії.
3. Гуманізм і натурфілософія доби Відродження.

Семінар: Філософія середньовіччя і доби Відродження.

План:

1. Духовна орієнтація середньовічної філософії.
2. Які ідеї Августина Блаженного визначили розвиток середньовічної філософії.
3. Реалізм і номіналізм (Ансельм Кентерберійський, Вільям Оккам). Погляди Фоми Аквінського.
4. Основні риси світогляду людини епохи Відродження (Микола Кузанський, Микола Коперник, Леонардо да Вінчі, Ніколо Макіавеллі).

Завдання для самостійної роботи:

Філософія пізнього середньовіччя:

1. Роджер Бекон – представник математизуючого природознавства.
2. Іоанн Дунс Скот – представник «молодої францисканської школи».
3. Вільям Оккам – засновник «нового шляху».

Філософія північного Відродження:

1. Гуманізм Еразма Роттердамського.
2. «Утопія» Томаса Мора.
3. Реформація Мартіна Лютера

4. Жан Кальвін та кальвінізм.

Питання для самоконтролю

1. Які етапи існують в середньовічній філософії?
2. У чому сутність проблеми номіналізму та реалізму?
3. Яку науку Роджер Бекон вважав найбільш достовірною?
4. Що лежить в основі пізнання за І.Д. Скотом?
5. Від чого запропонував звільнитись Вільям Оккам?
6. Проти чого була спрямована «Похвала глупості» Еразма Роттердамського?
7. Що спільного у лютеранстві та кальвінізмі?

Теми рефератів:

1. Філософський сенс патристики.
2. Сенс суперечки між реалістами та номіналістами.
2. Гуманізм Відродження та сучасність.
3. Сутність протестантизму.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,5,6,7,8.

Додаткові: 11.

Тема 4 Філософія Нового часу

Мета: Розкрити якісно нову спрямованість філософії в епоху ранніх буржуазних революцій в Європі. Пошуки продуктивного методу пізнання: сенсуалізм, раціоналізм. Новий філософський ідеал у філософії просвітництва. Проблему свободи людини та шляхи її соціального визволення. Класичну німецьку філософію. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри. Особливості та досягнення класичної німецької філософії.

Основні поняття: модерн, наука, емпіризм, сенсуалізм, раціоналізм, субстанція, просвітництво, монізм, дуалізм, плюралізм, атеїзм, деїзм, теїзм, природні права, суспільний договір, агностицизм, трансцендентне, абсолютний дух.

Тип заняття: лекція.

План:

1. Проблема методу наукового пізнання.
2. Проблема субстанції.
3. Соціально правові погляди Нового часу.
4. Німецька класична філософія.

Семінар: Філософія Нового часу.

План:

1. Розробка методу наукового дослідження в філософії XVII ст. :
а/ емпіризм Ф. Беконна та його індуктивний метод;

- б/ особливості раціоналізму Р. Декарта.
2. Сенсуалізм та теорія природного права Дж. Локка.
 3. Априоризм та агностицизм І.Канта та вчення про правову державу.
 4. Об'єктивний ідеалізм Г.Гегеля: ідея розвитку, суперечність між методом та системою, філософське вчення про державу і право.

Завдання для самостійної роботи:

Французьке просвітництво.

1. Філософські погляди Ф. Вольтера
2. Філософія Ж.-Ж. Руссо.
3. Діяльність і погляди Д. Дідро.
4. Погляди К.Гельвеція.

Філософія І.Фіхте, Ф.Шеллінга, марксизм.

1. Науковчення І. Фіхте,
2. Філософська система Ф. Шеллінга.
3. Погляди К. Маркса, В. Леніна

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає найсуттєвіша особливість філософії французького просвітництва?
2. Які специфічні проблеми з'являються у філософії цього періоду?
3. У чому полягає суттєва різниця теїзму та деїзму?
4. «Філософи різним чином пізнавали світ..» (К. Маркс). Які нові завдання поставив Маркс перед філософією?
5. «Свідомість не тільки відображає світ, але й творить його». Як ви розумієте цей вираз В. Леніна?

Теми рефератів:

1. Вчення про субстанцію у філософії Б. Спінози.
2. Бекон та Декарт: сенсуалізм і раціоналізм Нового часу.
3. Деїстична філософія Ш. Монтеск'є.
4. Вчення про монади Г. Лейбніца.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,5,6,7,8.

Додаткові: 2,3,4,5,6,7,8,9,10,12,13,15

Тема 5 Філософія ХІХ-ХХ століть

Мета: Обґрунтувати перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії ХІХ-ХХ століть. Програми радикального оновлення філософії - філософія Маркса й Енгельса, позитивізм, філософія життя. Некласичну філософію ХХ століття: основні напрямки та їх особливості. Критику цінностей західних техногенних цивілізації, відмову від проєктів тотального перевлаштування світу, сцієнтизм та антисцієнтизм, проблеми ірраціонального

та несвідомого, екзистенціальна філософія. Проблему знання та мови у філософії.

Основні поняття: позитивізм, екзистенціалізм, прагматизм, ірраціоналізм, неотомізм, неотомізм, персоналізм, постмодерн, конвенціоналізм, верифікація, релятивізм.

Тип заняття: лекція

План:

1. Сцієнтизм.
2. Ірраціоналізм.
3. Екзистенціалізм
4. Філософія неотомізму.
5. Персоналізм.
6. Зміст філософії постмодерну.

Семінар: Філософія ХІХ-ХХ століть.

План:

1. Основні напрямки сучасної філософії та їх специфіка.
2. Сцієнтизм:
3. Ірраціоналізм:
4. Екзистенціалізм
5. Релігійна філософія ХХ століття.

Завдання для самостійної роботи:

1. Герменевтика.
2. Структуралізм.

Питання для самоконтролю

1. Що є джерелом герменевтики?
2. Для яких наук, з точки зору В.Дільтея, герменевтика має стати теорією пізнання?
3. Які етапи становлення структуралізму можна виділити?
4. Визначте специфічні риси пост структуралізму.

Теми рефератів:

1. Проблема розуміння у філософії ХХ ст.
2. Проблема раціонального та ірраціонального у філософії ХХ ст.
3. Значення філософії прагматизму в ХХ ст.
4. Значення філософії фрейдизму та неофрейдизму для ХХ ст.
5. Гра як особлива форма людської життєдіяльності.
6. Герменевтичне коло в лінгвістиці, культурології, психології, історіографії.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,5,6,7,8.

Тема 6 Філософська думка в Україні

Мета: Розкрити джерела української філософської культури. Становлення українського неоплатонізму XIV- XV століть. Філософську думку українського ренесансу. Специфіка реформації в Україні. Зародження професійної філософії в культурно-освітніх центрах України: Острозькій та Києво-Могилянській академіях. Г.Сковорода - родоначальник української класичної філософії. Філософія Т.Г.Шевченка. Академічна філософія XIX століття: особливості, напрямки і основні філософські ідеї. „Культурне відродження" 20-х та філософське відродження 60 -х років XX століття. Сучасна філософська думка в Україні. Філософська думка української діаспори.

Основні поняття: антеїзм, кордо центризм, екзистенційність, двовір'я, ісихазм, агіографічна література, полеміка, полемісти, риторика.

Тип заняття: лекція.

План:

1. Особливості українського світоглядного менталітету.
2. Основні ідеї в філософській культурі Київської Русі та середньовіччя.
3. Розвиток гуманістичних і реформаційних ідей в Україні. Філософія в Києво - Могилянській академії (Г.С. Сковорода).

Семінар: Філософська думка в Україні.

План:

1. Філософія в Україні в XIX ст.:
 - а) університетська філософія,
 - б) "філософія серця" П. Юркевича,
 - в) "філософія мови" О. Потебні,
 - г) екзистенційно-філософська київська школа.
2. Філософія в Україні в XX ст.:
 - а) погляди В. Винниченка,
 - б) націоналізм Д. Донцова,
 - в) монархізм В. Липинського)

Завдання для самостійної роботи:

1. Культурно-філософське піднесення 20-х років - («розстріляне відродження»)
2. Філософія українських «шістдесятників» («друге відродження»)

Питання для самоконтролю

1. Визначте етапи розвитку філософської думки в Україні в XX ст.
2. Яку роль відіграла політика коренізації для розвитку філософської думки в Україні?
3. У чому полягає позитивізм у П. Копніна?

Завдання для індивідуальної роботи:

Написати реферат за визначеними темами .

Теми рефератів:

1. Іларіон – православне розуміння християнства.
2. Полемізм – витоки, сутність та наслідки.
3. Філософія Києво-Могилянської академії.
4. Сучасна українська філософія (XXI ст.).

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,4,5,6,7,8.

Тема 7 Проблема буття у філософії

Мета: Пояснити поняття "онтологія", "буття". Фундаментальне значення проблеми буття в філософії. Основні виміри буття (буття речей, природи, людини, духовного і соціального). Світ як всеохоплююча реальність. Єдність природи, суспільства і людини, матеріального буття і людського духу. Практичні витоки людського поділу реальності на об'єктивну та суб'єктивну. Реальність буття та небуття. Єдність матерії, руху, простору, часу. Людська діяльність як особливий спосіб саморуху об'єктивної і суб'єктивної реальності.

Основні поняття: буття, світ, матеріальне, ідеальне, матерія, рух, простір, час.

Тип заняття: лекція

План:

1. Сутність онтології, філософське розуміння поняття «світ».
2. Основні форми буття.
3. Поняття матерії, її види, структурні рівні.
4. Рух – спосіб існування матерії.
5. Простір і час як форми існування матерії.

Завдання для самостійної роботи:

1. Особливість людської діяльності.
2. Основні види людської діяльності.
3. Характеристика людської діяльності.

Питання для самоконтролю

1. Які форми має людське буття?
2. Розкрийте зміст поняття «практика», «діяльність», «праця», «гра»?
3. Окресліть місце праці у перетворенні природи.
4. Визначте місце творчості в діяльності людини.

Теми рефератів:

1. Категорія буття: її зміст і специфіка.
2. Буття і небуття.
3. Проблематичність людського буття.
4. Людина у Всесвіті.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,5,6,7,8.

Тема 8 Духовний вимір людського буття

Мета: Розкрити свідомість людини як діалектичне співвідношення об'єктивної та суб'єктивної реальності, як духовний спосіб орієнтації людини в реальності буття, що розвивається. Проблематику походження, розвитку і сутності свідомості. Свідомість і мова. Структуру та функції свідомості. Свідомість та самосвідомість, свідоме, підсвідоме, несвідоме. Загадкові явища людської свідомості та психіки. Суспільна свідомість. Форми суспільної свідомості: політична, правова, моральна, естетична, релігійна, філософська та ін. Проблема вибору свободи і відповідальності.

Основні поняття: ідеальне, відображення, психіка, свідомість, підсвідоме, несвідоме, мова

Тип заняття: лекція

План:

1. Проблема свідомості з точки зору науки і філософії, дві концепції щодо розгляду проблем свідомості
2. Генезис форм відображення на різних рівнях розвитку матерії
3. Свідомість і мислення, мислення і мова
4. Самосвідомість, несвідоме, підсвідоме, структура свідомості

Семинар: Духовний вимір людського буття

План:

1. Проблема свідомості з точки зору науки і філософії.
2. Генезис форм відображення на різних рівнях розвитку матерії.
3. Свідомість і мислення, мислення і мова.
4. Самосвідомість, несвідоме, підсвідоме, структура свідомості.

Завдання для самостійної роботи:

1. Сутність суспільної свідомості, її структура.
2. Форми суспільної свідомості.
2. Свобода і відповідальність.

Питання для самоконтролю

1. Чому слово «свідомість» є багатозначним і коли в європейській філософії з'являється поняття «свідомість»?
2. Проаналізуйте тлумачення свідомості на різних етапах розвитку філософії.
3. З'ясуйте особливості розуміння свідомості у філософії марксизму.
4. Що таке «технологічний вимір» свідомості й у чому він виявляється?
5. Проаналізуйте суспільну свідомість.
6. Які функції виконує суспільна свідомість?

Теми рефератів:

1. Мозок і свідомість.
2. Мова в діяльності людини.
3. Роль самосвідомості у житті людини.
4. Парадокси моделювання свідомості.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,5,6,7,8.

Тема 9 Основи філософського вчення про розвиток

Мета: Розкрити діалектику як вчення про розвиток і універсальні зв'язки. Загальні ознаки і людський критерій розвитку. Принципи діалектики. Категорії діалектики. Закони діалектики, їх методологічне та світоглядне значення. Антиподи діалектики: софістика, метафізика.

Основні поняття: рух, саморух, протиріччя, боротьба, антагонізм, протилежність, єдність, перехід, кількість, якість, міра, заперечення, одиничне, особливе, загальне.

Тип заняття: лекція.

План:

1. Поняття, що характеризують діалектику як загальну теорію розвитку.
2. Поняття закону, три закони діалектики.
3. Принципи діалектики.
4. Категорії діалектики. Категорії "одиничного", "особливого" і "загального".

Завдання для самостійної роботи:

1. Альтернативи діалектики як теорії розвитку (негативна діалектика, метафізика).
2. Альтернативи діалектики як логіки (софістика, еkleктики).
3. Альтернативи діалектики як теорії пізнання (догматизм, релятивізм).

Питання для самоконтролю

1. В чому сутність негативної діалектики?
2. Що є відмінного між діалектикою та метафізикою?
3. На конкретному прикладі поясніть сутність софізму?
4. Яке значення має релятивізм в пізнанні?

Теми рефератів:

1. Діалектика Г.Гегеля.
2. Теорія відносності А.Ейнштейна.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,5,6,7,8.

Додаткові: 5.

Тема 10 Основний зміст пізнавальної діяльності

Мета: Пояснити поняття „гносеологія”. Проблему пізнання у філософії. Поняття пізнання та його рівні. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання. Опосередковане та безпосереднє пізнання. Логіка та інтуїція. Пізнання та творчість. Пізнання і знання. Проблема істини. Практика як критерій істини. Практика як спосіб ставлення і відношення людини до світу і до самої себе. Типологія видів практики: виробничої, соціальної, політичної, духовної. Знання і мудрість. Методологія. Метод як усвідомлений спосіб пізнавальної діяльності. Методологічний арсенал науки.

Основні поняття: істина, практика, ідея, гіпотеза, проблема, концепція, теорія, логіка, інтуїція, холізм.

Семінар: Основний зміст пізнавальної діяльності

План:

1. Сутність пізнавального процесу, його принципи та особливості.
2. Об'єктивний характер істини. Діалектика абсолютної та відносної істини.
3. Практика - основа і мета пізнання, критерій істини. Види практики.
4. Поняття чуттєвого та раціонального пізнання.
5. Основні форми і методи наукового пізнання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Логіка та інтуїція.
2. Пізнання та творчість.
3. Пізнання і знання.

Питання для самоконтролю

1. Чи можна вважати інтуїцію специфічним типом мислення?
2. Які види інтуїції ви знаєте?
3. Розкрийте основні концепції творчості.
4. Окресліть сучасне розуміння істини, порівняйте істину та правду.

Теми рефератів:

1. Холістична філософія Всесвіту.
2. Феномен життя у світлі сучасної науки.
3. Сучасні концепції еволюційного розвитку та їх філософське обґрунтування.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,3,5,6,7,8.

Тема 11 Філософський аналіз суспільства

Мета: Розкрити поняття суспільства у філософії. Основні підходи до розуміння суспільства. Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система. Роль географічного природного середовища у житті суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. Матеріальні основи розвитку

суспільства. Політична система суспільства. Громадське суспільство: поява, основи, ознаки. Сутність та структура духовного життя суспільства, поняття „культура" як єдність матеріальних і духовних цінностей, вироблених людством. Історична різноманітність і єдність типів суспільства. Формація і цивілізація. Сучасні концепції суспільного розвитку, його критерії. Історичний результат як підсумок зіткнення різних сил і тенденцій у суспільному розвитку. Рушійні сили історичного розвитку. Роль і місце насильства в історії.

Основні поняття: суспільство, ноосфера, класи, групи, страти, етноси, нації, громадянське суспільство, культура, формація, цивілізація.

Тип заняття: лекція

План:

1. Поняття суспільства та особливості соціального пізнання.
2. Природа як умова буття людини і суспільства.
3. Економічне життя суспільства.
4. Соціальне буття суспільства та соціально-класова структура.
5. Етносоціальне буття суспільства.
6. Духовне життя суспільства та його структура

Семінар: Філософський аналіз суспільства

План:

1. Історична різноманітність і єдність типів суспільства.
2. Формація і цивілізація.
3. Сучасні концепції суспільного розвитку, його критерії.
4. Рушійні сили історичного розвитку.
5. Роль і місце насильства в історії.

Завдання для самостійної роботи:

1. Типи соціальної динаміки.
2. Характер і форми суспільних змін.
3. Необхідне і випадкове, свідоме і стихійне у суспільному розвитку.

Питання для самоконтролю

1. Які типи соціальної динаміки ви знаєте?
2. Розкрийте сутність революції.
3. В чому переваги реформування для суспільства?
4. Чим обумовлена випадковість в суспільному розвитку?

Завдання для індивідуальної роботи:

Написати реферат за визначеними темами .

Теми рефератів:

1. Сучасні концепції еволюційного розвитку та їх філософське обґрунтування.
2. Громадянське суспільство (античність та сучасність).
3. Філософія модерну як революція у суспільстві.
4. Марксистські уявлення про історичний розвиток.
5. Цивілізаційна концепція історичного розвитку О. Шпенглера.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,2,3,5,6,7,8.

Тема 12 Філософська концепція людини

Мета: Розкрити філософську концепцію людини як основу наук про людину. Сутність людини. Праця і мова - фактори становлення й розвитку людини. Проблема людини в історії філософії. Філософський зміст понять „індивід“, „індивідуальність“, „особистість“. Типологія особи. Проблема відчуження людини та шляхи її подолання. Діалектика взаємодії людини і суспільства. Самореалізація особи. Роль особистості в історії. Самоцінність людського життя. Сенс життя людини. Проблема людського щастя. Аморальність використання людини як засобу.

Основні поняття: людина, діяльність, праця, індивід, індивідуальність, особистість, сенс життя, щастя.

Тип заняття: лекція

План:

1. Походження людини.
2. Природні, соціальні та духовні виміри людського життя.
3. Поняття "людина", "індивід", "індивідуальність", "особистість". Типологія особистості.
4. Проблема відчуження людини та шляхи її подолання.

Семінар: Філософська концепція людини

План:

1. Самоцінність людського життя.
2. Сенс життя людини.
3. Проблема людського щастя.
4. Аморальність використання людини як засобу.

Завдання для самостійної роботи:

1. Самореалізація особи в суспільстві.
2. Роль особистості в історії.

Питання для самоконтролю

1. Чому у XX ст. зростає інтерес до проблеми людини?
2. Як розглядалася людина на різних етапах історико-філософського поступу?
3. У чому полягає значення проблеми сенсу життя для людини?
4. Як співвідносяться національне і загальнолюдське у житті людини?

Теми рефератів:

1. Філософські проблеми генетики.
2. Діалектика взаємодії особистості та суспільства.

3. Людина як природна і соціальна істота.
4. Проблема особистості як соціальний феномен історичного поступу.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,2,3,5,6,7,8.

Тема 13 Цінності в житті людини і суспільства

Мета: Пояснити поняття „аксіологія“. Місце аксіології в системі культури. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей. Цінність як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Цінність і ціль. Цінність і життєвий смисл. Цінність як регулятор поведінки людини. Базові цінності людського буття. Цінність орієнтації. Вищі духовні цінності. Поняття про духовну досконалість. Глобальні проблеми людства і людина: екологічний і моральний імперативи виживання людства. Стратегія людства в планетарному масштабі. Проблема переходу від техногенної до антропогенної цивілізації.

Основні поняття: аксіологія, цінність, життєвий смисл, духовні цінності, культура, цивілізація, глобалізація.

Семінар: Цінності в житті людини і суспільства.

План:

1. Поняття та структура культури.
2. Функції культури.
3. Культура і цивілізація.
4. Поняття цінностей та їх структура.
5. Ціннісні орієнтації людства на зламі тисячоліть.

Завдання для самостійної роботи:

1. Сутність і проблемна сфера філософії економіки
2. Зміст та еволюція поняття «економіка»
3. Ідеї глобальної єдності світу.
4. Можливі напрямки подальшого розвитку світу.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність економіки?
2. Розкрийте відмінності економікс від політекономії?
3. У чому проявляється процес глобалізації?
4. Розкрийте можливі негативні наслідки глобалізації.

Теми рефератів:

1. Філософське осмислення екологічних проблем.
2. Рушійні сили розвитку культури.
3. Культура і духовний світ людини.
4. Проблема критерію ціннісного вибору.

5. Ціннісні орієнтації у структурі діяльності.
6. Ієрархія цінностей.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 1,2,3,5,6,7,8.

Розділ IV – Релігієзнавство:

Тема 14. Релігієзнавство як наука. Ранньоісторичні форми релігії.

Мета: Розкрити предмет, об'єкт релігієзнавства як науки, що вивчає релігію як соціальне явище, що має свою структуру, виконує певні соціальні функції. Сформувати наукове бачення релігії як соціального феномену. Ознайомити з причинами виникнення первинних релігій та їх різновидами.

Основні поняття: Релігієзнавство, релігія, віра, догматика, культ, обряд, церква, секта, магія, фетишизм, анімізм, тотемізм, шаманізм.

Тип заняття: лекція

План:

1. Предмет та об'єкт релігієзнавства.
2. Структура, функції та соціальне значення релігії.
3. Наукове пояснення виникнення релігії.
4. Первинні релігії (фетишизм, анімізм, тотемізм, магія, шаманізм, землеробський культ).

Завдання для самостійної роботи:

Розглянути теологічні, філософські, соціологічні, психологічні, етнологічні концепції релігії.

Питання для самоконтролю

1. Який з підходів до аналізу феномену релігії уявляється вам найбільш правильним? Чому?
2. Що таке релігійна свідомість? Чи можна порівнювати релігійну та віруючу людину?
3. Які з основних елементів структури релігії ви вважаєте головними, а які другорядними? Чому?
4. Які основні функції виконує релігія в сучасному українському суспільстві?
5. Коли виникають ранні форми релігійних уявлень?
6. Назвіть основні первісні форми релігії та дайте кожній з них короткий аналіз.
7. Що таке табу? Згідно з якими принципами знімалося та накладалося табу? Які функції виконували табу в первісному суспільстві?
8. Яке значення для подальшого розвитку релігії мав шаманізм?

Теми рефератів:

1. Філософські та соціологічні інтерпретації релігії.
2. Психологічні та антропологічні концепції релігії.
3. Суттєві характеристики релігії.
4. Релігія та суспільство.
5. Релігія в системі культури.
6. Етапи розвитку первісних вірувань.
7. Місце віри у надприродне в структурі релігійної свідомості.
8. Види та специфіка первісних вірувань. Основні поняття віровчень.
9. Релігійні системи Стародавнього світу.
10. Залишки ранніх релігій у сучасному світогляді суспільства.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 9, 10

Додаткові: 17, 18.

Тема 15. Локальні та світові релігії.

Мета: Розкрити сутність, причини появи ранніх національних релігій, їх головні риси; буддизму як світової релігії, його зв'язок з попередніми індійськими віруваннями; основні риси пізніх національних та етно-державних релігій та їх значення для подальшого розвитку релігійних уявлень та формування монотеїзму.

Основні поняття: політеїзм, монотеїзм, брахманізм, індуїзм, сикхізм, джайнізм, конфуціанство, даосизм, синтоїзм, іудаїзм.

Тип заняття: лекція

План:

1. Народні релігії (Стародавнього Єгипту, народів Давнього Дворіччя, стародавньої Індії, античного світу, Давньоіранська релігія, Давньослов'янська релігія).
2. Національні та етно-державні релігії (індуїзм, джайнізм, сикхізм, конфуціанство, даосизм, іудаїзм, синтоїзм).
3. Буддизм.

Семінар:

План:

1. Народні релігії (Стародавнього Єгипту, народів Давнього Дворіччя, стародавньої Індії, античного світу, Давньоіранська релігія, Давньослов'янська релігія).
2. Національні та етно-державні релігії (індуїзм, джайнізм, сикхізм, конфуціанство, даосизм, іудаїзм, синтоїзм).

3. Буддизм.

Завдання для самостійної роботи:

- а) індуїзм,
- б) джайнізм,
- в) сікхізм,
- г) конфуціанство,
- д) даосизм,
- е) іудаїзм,
- э) синтоїзм.

Питання для самоконтролю

1. Чому на зміну первісним релігіям приходять етнічні?
2. У чому полягали найбільш принципові особливості етнічних релігій?
3. Які соціальні процеси вплинули на формування етнічних релігій?
4. У чому подібні та чим відрізняються підходи іудаїзму, зороастризму та індуїзму відносно можливостей врятування людської душі?
5. Яке значення для подальшого розвитку релігії мав іудаїзм, окрім того, що він став релігійною основою християнства?
6. Який релігійний сенс у тому, щоб проводити обрізання у євреїв на восьмий день?
7. Чому зороастрійці залишають своїх померлих на розтерзання хижакам, а не ховають у землі або кремують?
8. Які особливості індуїзму як етнічної релігії вам відомі?
9. Які три найбільш відомі божества в індуїзмі? Який зв'язок між ними? Чому головному божеству не будують храмів?
10. Які два індуїстських вірування набули поширення на Заході?
11. Роль конфуціанства в розвитку китайського народу.
12. Роль даосизму в розвитку китайського народу. Що таке дао?
13. Роль синто в розвитку японського народу.
14. Спільні риси в східних національних релігіях і давньослов'янській міфології.
15. Які прояви східних національних релігій стали помітними в Україні?

Теми рефератів:

1. Соціально-економічні умови та причини виникнення і розвитку етнічних релігій.
2. Релігії Давнього Єгипту і Месопотамії.
3. Релігії Давньої Греції та Давнього Риму.
4. Скандинавські боги.
5. Загальна характеристика давніх релігій (хетська, фригійська, фінікійська, халдейська, кельтська, слов'янська, майя, ацтеків, інків).
6. Загальна характеристика народно-національних (етнічних) релігій (іудаїзм, індуїзм, даосизм, конфуціанство, синтоїзм, сикхізм, зороастризм, джайнізм).
7. Вплив язичництва на формування та самоідентифікацію українців.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 9, 10

Додаткові: 17,18.

Тема 16. Християнство та іслам.

Мета: розкрити сутність та особливості християнства та ісламу як світових релігій, їх основні напрямки: католицизм, православ'я, протестантизм, шиїзм, сунізм..

Основні поняття: християнство, православ'я, католицизм, протестантизм, заповіді Божі, таїнства, церква, костюл, кірха, мечеть, молитва, намаз, піст, ураза, шаріат, хаджж, «філіокве», целібат.

Тип заняття: лекція

План:

1. Християнство:
 - а) католицизм;
 - б) православ'я;
 - в) протестантизм (ранній та пізній).
2. Іслам.

Семінар:

План:

1. Християнство:
 - а) католицизм;
 - б) православ'я;
 - в) протестантизм (ранній та пізній).
2. Іслам.

Завдання для самостійної роботи:

1. Протестантизм:
 - а) лютеранство;
 - б) кальвінізм;
 - в) англіканство;
 - г) баптизм;
 - д) п'ятидесятництво;
 - е) свідки Єгови.
2. Суннізм та шиїзм в ісламі.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості ісламу, що відрізняють його від інших світових релігій?

2. У багатьох країнах, де панує іслам, існує особливий календар, який бере початок з моменту таємного переїзду Мухаммеда і мусульман з Мекки до Медіни (Хіджри). Визначте, в якому столітті за цим календарем зараз живуть ці країни. Для цього:

— відніміть від року, в якому ми живемо за європейським календарем, рік Хаджри;

— поділіть число, яке отримали, на 32;

— результат ділення додайте до кількості років, які минули від року Хіджри за європейським календарем.

3. Назвіть основні положення віровчення ісламу. Які з них сприяють, на ваш погляд, розвитку ісламського екстремізму?

4. Які п'ять стовпів ісламу вам відомі? Який елемент — віронавчальний чи культовий у ньому переважає і чому?

5. Скільки разів на день моляться мусульмани? Про що вони просять Аллаха під час ритуальної молитви?

6. Порівняйте уявлення мусульман та християн про гріх і загробну відплату.

7. У мусульман — п'ятниця, а у християн?

8. Які напрями в ісламі вам відомі? Поясніть, чому головні розбіжності між цими напрямками не стосуються віроповчальних чи обрядово-культових питань?

9. Спробуйте порівняти релігійну організацію вже відомих вам світових релігій.

Теми рефератів:

1. Сучасна соціально-політична доктрина ісламу.
2. Іслам: спосіб життя як стиль мислення.
3. Християнство та іслам: соціокультурні проблеми діалога.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 9, 10

Додаткові: 17, 18.

Тема 17. Релігія та інші вияви духовної культури.

Мета: розкрити взаємовплив та взаємодію релігії та моралі, релігії та науки, сучасні релігійні течії, причини їх появи, характерні ознаки, правові акти, що регулюють функціонування релігії в Україні.

Основні поняття: мораль, духовність, релігія, моральний ідеал, альтруїзм, наука, істина, інтуїція, неорелігії, харизматичний культ.

Тип заняття: лекція

План:

1. Релігія та мораль.
2. Релігія та наука.
3. Сучасні нетрадиційні релігії.
4. Правові засади функціонування релігії в Україні.

Семінар:

План:

1. Вільнодумство в історії духовної культури.
2. Сучасні нетрадиційні релігії.
3. Правові засади функціонування релігії в Україні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Вільнодумство в історії духовної культури.
2. Сучасні нетрадиційні релігії.

Питання для самоконтролю

1. Як співвідносяться мораль та релігія? Назвіть подібні та відмінні риси.
2. Які основні функції релігії та моралі ви знаєте?
3. У чому полягає різниця між мораллю та моральністю, релігійністю та духовністю?
4. У чому полягає специфіка наукового та релігійного пізнання світу?
5. Назвіть основні історичні типи співіснування науки та релігії.
6. Який із підходів до класифікації релігій видається вам найбільш правильним?
7. Розкрийте зміст і форми нетрадиційних релігій.
8. Поясніть, чому, на ваш погляд, послідовником нетрадиційних релігій є переважно молодь.
9. Поясніть, чому нетрадиційні релігії висувують на перший план емоційно-психологічний аспект, екстравагантність зовнішнього вигляду і культової практики.

Тематика рефератів

1. Релігія та мораль як виміри духовності людини.
2. Сучасні концепції безрелігійної моралі.
3. Соціальні функції релігії та моралі.
4. Релігія та наука — історичний аспект співіснування.
5. Релігія в умовах сучасної глобалізації та інтеграції культур.
6. Неохристиянство в Україні: витоки, сутність, форми.
7. Особливості та класифікація нових релігійних течій в Україні.
8. Нові релігійні течії в контексті дегуманізації європейської культури.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: 9, 10

Перелік питань до рубіжного контролю:

1. Розкрийте предмет філософії та охарактеризуйте два основних напрямки у філософії.
2. Розкрийте основні функції філософії.
3. Охарактеризуйте основні філософські дисципліни.
4. Чому стверджується, що світогляд є продуктом духовно-практичного ставлення людини до світу.
5. Охарактеризуйте історико-філософські парадигми.
6. Розкрийте характерні риси античної філософії.
7. Охарактеризуйте основні школи досократівської філософії.
8. Розкрийте етичне вчення Сократа.
9. Розкрийте вчення Платона про ідеї, концепцію ідеальної держави.
10. Охарактеризуйте філософські погляди Арістотеля.
11. Дайте характеристику елліністичному періоду філософії (стоїки, епікурейці, скептики, неоплатоніки, еклектики).
12. Розкрийте особливості середньовічної філософії.
13. Охарактеризуйте етапи розвитку середньовічної філософії (апологетика, патристика, схоластика).
14. Розкрийте погляди Фоми Аквінського.
15. Дайте загальну характеристику епохи Відродження (італійського).
16. Розкрийте погляди представників північного Відродження (Єразм Роттердамський, Томас Мор, Жан Кальвін, Мартін Лютер).
17. Дайте загальну характеристику філософії Нового часу.
18. В чому полягала проблема методу пізнання (Ф. Бекон, Д.Локк, Р.Декарт).
19. Охарактеризуйте філософське Просвітництво 18ст.(Ш. Монтеск'є, Ф. Вольтер, Ж-Ж. Руссо, Д. Дідро).
20. Дайте загальну характеристику німецькій класичній філософії (І. Кант, Г. Гегель).
22. Визначте у чому полягає новизна поглядів Л.Фейєрбаха. 23.
24. Розкрийте сутність філософії марксизму.
25. Екзистенціалізм С. К'єркегора.
26. Ірраціоналізм А. Шопенгауера та Ф. Ніцше.
27. Основні ідеї З. Фрейда.
28. Прагматизм як філософський напрямок.
29. Екзистенціалізм К. Ясперса, Ж.-П. Сартра, А. Камю.
30. Позитивізм та його основні етапи.

Поясніть філософський термін:

1. Абстракція	2. Агностицизм
3. Аксиологія	4. Антропологія філософська

5. Апологети
7. Апостеріорі
9. Аскетизм
11. Брахман
13. Буття
15. Волонтаризм
17. Герменевтика
19. Гносеологія
21. Даосизм
23. Діалектика
25. Дух
27. Еклектика
29. Естетика
31. Етика
33. Ідеалізм
35. Карма
37. Космополітизм
39. Логіка
41. Мислення
43. Неоплатонізм
45. Пантеїзм
47. Піфагореїзм
49. Провіденціалізм
51. Раціоналізм
53. Розсудок
55. Свідомість
57. Сенсуалізм
59. Стоїцизм
6. Апорія
8. Априорі
10. Атрибут
12. Буддизм
14. Віра
16. Гедонізм
18. Гілозоїзм
20. Гуманізм
22. Деїзм
24. Дуалізм
26. Евдемонізм
28. Емпіризм
30. Есхатологія
32. Закон
34. Істина
36. Конфуціанство
38. Креаціонізм
40. Матеріалізм
42. Містицизм
44. Об'єктивний ідеалізм
46. Парадокс
48. Праксеологія
50. Простір
52. Релятивізм
54. Розум
56. Світогляд
58. Скептицизм
60. Суб'єктивний ідеалізм

Перелік питань до екзамену:

1. Предмет філософії. Основне питання філософії. Світогляд як продукт духовно-практичного ставлення людини до світу.
2. Історичні типи світогляду. Специфіка і структура філософського знання.
3. Антична філософія та її характерні риси. Основні школи досократівської філософії.
4. Етика Сократа.
5. Вчення Платона про ідеї. Платонівська концепція держави.
6. Соціально-філософські погляди Аристотеля. Логічне та етичне вчення Аристотеля.
7. Особливості середньовічної філософії. Етапи розвитку середньовічної філософії (апологетика, патристика, схоластика).
8. Загальна характеристика епохи Відродження. Соціально-філософська думка епохи Відродження.
9. Загальна характеристика філософії Нового часу.
10. Проблема методу пізнання (Ф. Бекон, Д.Локк, Р.Декарт).
11. Філософське Просвітництво 18ст.
12. Вчення про пізнання І. Канта. Етичне вчення І. Канта.
13. Історичні умови виникнення марксизму. Марксистське вчення про суспільно-економічну формацію.
14. Сцієнтизм та антисцієнтизм. Етапи розвитку позитивізму.
15. Філософія життя (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, А. Бергсон).
16. Філософія фрейдизму. Неофрейдизм.
17. Екзистенціальна філософія (Ж.-П. Сартр, А. Камю, К. Ясперс).
18. Києво-могилянська Академія як осередок української та слов'янської культури.
19. Філософські ідеї в творчості Т. Шевченка.
20. Філософія Г. Сковороди.
21. Філософські ідеї Кирило-Мефодіївського товариства. Філософія серця П.Юркевича.
22. Українська філософія XIX-XX ст.(М. Грушевський, Д. Донцов, В. Винниченко).
23. Проблема буття у філософії.
24. Основні категорії онтології (матерія, рух, простір, час).
25. Філософські проблеми антропогенезу. Біологічне і соціальне в людині. Біологія і культура в генезі людини.
26. Життєва позиція особистості. Виховання особистості.
27. Сенс життя і ставлення до смерті.
28. Свідомість як філософська категорія. Генезис свідомості.
29. Свідомість як культурний і суспільний феномен. Взаємозв'язок свідомості і мови.
30. Структура свідомості. Самосвідомість та її функції.
31. Пізнання як предмет філософського аналізу.
32. Поняття істини.
33. Єдність чуттєвого та раціонального, логіки та інтуїції в пізнанні. Специфіка

наукового пізнання.

34. Історичний розвиток філософських уявлень про цінності. Цінності в структурі соціуму.

35. Ієрархія цінностей людського буття. Цінності як ядро світоглядної проблематики.

36. Проблема духовності у сучасній цивілізації. Релігійно-міфологічна та натуралістична антропософія.

37. Поняття культури та її сутнісні начала. Атрибутивні ознаки культури.

38. Генезис теорії культури. Проблема кризи сучасної культури (Провідні концепції культури XIX-XX ст.)

39. Форми організації суспільного буття. Малі та середні соціальні групи. Великі соціальні групи як основні суб'єкти соціального розвитку.

40. Суспільний прогрес, його критерії.

41. Основні проекти і моделі глобального розвитку.

42. Правова держава. Громадське суспільство.

43. Глобальні проблеми людства. Проблема вимірів і підходів до розв'язання глобальних проблем сучасності.

44. Парадокси глобальної і регіональної безпеки.

45. Цивілізаційний вибір України.

46. Дайте загальну характеристику християнства.

47. Дайте загальну характеристику ісламу.

48. Дайте загальну характеристику буддизму.

49. Розкрийте структуру, функції та соціальне значення релігії.

50. Коли виникають і що являють собою ранні форми релігійних уявлень (первинні релігії)?

51. Чому на зміну первинним релігіям прийшли етнічні? Дайте загальну характеристику етнічним релігіям.

52. Розкрийте особливості православ'я.

53. Розкрийте особливості католицизму.

54. Дайте загальну характеристику протестантизму.

55. Розкрийте причини виникнення та особливості нових нетрадиційних релігій.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні:

1. Буслинський В.А., Скрипка П.І. Основи філософських знань. Н.с. 2000, Львів 2014 р. 351 с.
2. Бичко І., Табачковський В., Бичко А. Філософія. Підручник. Центр учбової літератури., 2017 р., 648 с.
3. Горлач М.І., Кремень В.Г. та ін.. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Підручник. К. «Центр учбової літератури». 2008 р.
4. Зарудний Є.О. Філософія. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007 р. 202 с.
5. Щерба С.П. Філософія. Навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. К. МАУП, 2004^{р.}, 216 с.
6. Лозовий В., Требін М., Горлач М. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. К. ЦНЛ, 2020 р., 1028 с.
7. Причепій Є.М. Філософія, К. Академвидав 2003 р.
8. Петрушенко В.Л. Основи філософських знань. Курс лекцій. Н.с. 2000, Львів 2019 р., 295 с.
9. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 264 с.
10. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. – Чернівці: Рута, 2005. – 304 с.

Додаткові:

Додаткові:

1. Арістотель. Метафізика. URL: <http://litopys.org.ua/rizne/aristotle.htm><http://litopys.org.ua/rizne/aristotle.htm> (дата звернення 25.08.2021)
2. Бекон Ф. Новий Органон // Соч.: В 2-х т. М., 1972, 1.2.
3. Гоббс Т. Левіафан. URL: <http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/%D0%B3%D0%BE%D0%B1%D0%B1%D1%81.pdf> (дата звернення 25.08.2023)
4. Гельвецій Клод. Про людину, її розумові здібності та її виховання. К.: Основи, 1994. — 416 с.
5. Гегель Г.В.Ф. Феноменологія духу. URL: http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/Fenomenologia_Dukhu-1.pdfhttp://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/Fenomenologia_Dukhu-1.pdf (дата звернення 25.08.2023)
6. Гольбах П. Система природи, або про закони світу фізичного та світу духовного. В. В. Соколов та ін АНТОЛОГІЯ світової філософії. У 4-х томах. Том 2, «Думка». (АН СРСР. Ін-т філософії. Філософ, спадщина)., 1969.
7. Декарт Р. Міркування про метод. URL: <http://www.management.com.ua/vision/vis017.html> (дата звернення 25.08.2023)
8. Кант Й. Критика чистого розуму. URL: [http://chtyvo.org.ua/authors/Kant Immanuel/Krytyka chystoho rozumu/](http://chtyvo.org.ua/authors/Kant%20Immanuel/Krytyka%20chystoho%20rozumu/) (дата звернення 25.08.2023)
9. Лейбніц Г.В. Монадологія. URL: <http://vzms.org/monada.htm><http://vzms.org/monada.htm> (дата звернення 25.08.2023)

10. Локк Дж. Досвід про людське розуміння. // Избр. Филос.произв. в 2-х т. М., 1969.
11. Макіавеллі Н. Державець. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Machiavelli_Niccolo/Derzhavets/ (дата звернення 25.08.2023)
12. Жан-Жак Руссо. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. К., 2001. 349 с.
13. Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року. Маркс К., Енгельс Ф. Твори. Т. 42.
14. Платон. Держава. К., 2000. 355 с.
15. Спіноза Б. Етика. URL: https://books.google.com.ua/books/about/%D0%95%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.html?id=FKkBCwAAQBAJ&redir_esc=y (дата звернення 25.08.2023)
16. Фейєрбах Л. Сутність християнства. М.: Думка, 1965. С. 30-32. URL: libelli.ni/works/sut_chri.htm (дата звернення 25.08.2023)
17. Портал: Філософія і релігієзнавство. URL: <https://tureligious.com.ua/> (дата звернення 30.08.2023)
18. Портал: Релігія в Україні. URL: <https://www.religion.in.ua/> (дата звернення 30.08.2023)